

Sud BiH je odgovorno presudio za genocid u Srebrenici

Vijeće za ratne zločine Suda BiH u Sarajevu, kojim je predsedavao domaći sudija Hilmo Vučinić, izreklo je 29.07.2008. osuđujuću presudu sedmorici optuženih, bivšim pripadnicima MUP-a Republike Srpske za genocid nad Muslimanima iz Srebrenice. Prvooptuženom Milošu Suparu izrečena je kazna zatvora u trajanju od 40 godina, Milenku Trifunoviću 42 godine, Aleksandru Radovanoviću 42 godine, Brani Džiniću 42 godine, Slobodanu Jakovljeviću 40 godina, Branislavu Medan 40 godina i Petru Mitrović 38 godina dok su Veliboru Maksimoviću, Dragiši Živanoviću, Milovanu Matiću i Miladinu Stevanoviću izrečene oslobađajuće presude.

Prema oceni Fonda za humanitarno pravo, suđenje pred Sudom BiH ispunilo je sve standarde profesionalnog i pravičnog suđenja. Tome su sigurno doprinele međunarodne sudije članovi veća, sudija Brillman Paul Melchior i sudija Fisher Shireen Avis. Sud je pokazao da je spreman i sposoban da presuđuje za najteža krivična dela i u ovako komplikovanom procesu, koji je od samog početka bio praćen nizom novih procesnih situacija koje je trebalo odmah rešavati. Prvostepeno veće je odgovorno presudilo ne prenoseći odogovornost na drugu instancu.

U toku suđenja koje je trajalo više od dve godine održano je 120 ročišta na kojima je saslušano 129 svedoka od kojih 7 zaštićenih, 11 veštaka i izvedeno nekoliko stotina materijalnih dokaza. Sud je utvrdio da su optuženi, kao pripadnici II odreda specijalne policije Šekovići, vod Skelani u toku 12. i 13. jula 1995. godine osiguravali i kontrolisali put Bratunac – Milići, uključujući deo puta kod skladišta zemljoradničke zadruge *Kravica* u Kravici. Na pomenutom putu vršili su izviđanja i napadali iz tenkova i drugog oružja Bošnjake, prisiljavajući muškarce da se predaju dok ih je optuženi Milenko Trifunović, u svojstvu komandira voda Skelani, pozivao i ohrabrivao da to učine uz lažnu garanciju sigurnosti. Hiljade zarobljenih muškaraca držali su na i oko livade u Sandićima. Jedan broj njih predali su pripadnicima VRS-a, a ostale su kamionima prevezli na različite lokacije, uključujući i skladište zemljoradničke zadruge *Kravica*. 13. jula 1995. godine oko 18:00 časova zarobljenici su ubijeni tako što je u njih pucano iz automatskog oružja a zatim su među ranjene bacane bombe. Najznačajni dokaz bila je izjava zaštićenog svedoka optužbe *S4* i izjava optuženog Petra Mitrovića data u istrazi. Zaštićeni svedok bio je očevidac događaja i detaljno je opisao ulogu svakog od osuđenih. Osuđena sedmorica pucala su u zarobljenike nakon čega su Mitrović Petar, Slobodan Jakovljević i Branislav Medan raspoređeni sa zadnje strane skladišta kako bi onemogućili eventualni beg zarobljenika dok je Brano Džinić iz dva sanduka u masu ubijenih i ranjenih koji su molili za pomoć baca bombu. Tačan broj ubijenih u skladištu nije utrđen zbog premeštanja tela u sekundarne grobnice, ali se sumnja da je tom prilikom ubijeno više od hiljadu bošnjačkih muškaraca. Odbrana optuženih pokušala je da objasni ubijanje zarobljenika time što je ubijanju prethodilo ubistvo jednog od pripadnika policije od strane zarobljenika tako da su se policajci uplašili mase zarobljenika i reagovali pucanjem u njih u smislu nužne odbrane. Utvrđeno je da je pucnjava trajala sat i po i da se odvijala u jednom, pa u drugom delu skladišta a bila je praćena i bacanjem bombi. Teško da se pod ovakvim okolnostima može govoriti o nužnoj odbrani imajući u vidu ovo nasilno i sistematično ubistvo.

Neophodan uslov za postojanje genocida jeste genocidna namera. Tužilaštvo je uspelo da dokaže genocidnu nameru kod optuženih jer je dokazalo da su oni znali da će učestvovati u oslobodjenju tj.

zauzimanju Srebrenice što je značilo da će učestvovati u proterivanju bošnjačkih žena i dece i ubijanju muškaraca, ali da nisu znali svoje konkretne radnje u tom cilju. Komandir Trifunović im je preneo naredbu da se zarobljenici odvedu do skadišta u zadruzi *Kravica* i kada je nekima od njih rečeno da odu pozadi skladišta znali su da se sprema ubijanje što je predstavljalo trajno istrebljenje Bošnjaka iz Srebrenice, koji su prema međunarodnom pravu i tada važećem domaćem pravu bili zaštićena grupa.

Miloša Stupara, kao komandanta II Odreda, optužnica je teretila i po komandnoj odgovornosti. Odbrana je pokušala da dokaže da u inkriminisano vreme optuženi Stupar nije bio komandant i da ga je pre događaja u julu 1995. zamenio mladi oficir Rado Čturić, ali je Veće na osnovu izjava svedoka, bivših više-rangiranih oficira, i materijalnih dokaza utvrdilo da je Čturić bio samo zamenik komandanta na terenu što ne menja statut optužnog Stupara. Veće nije van razumne sumnje utvrdilo da je optuženi Stupar znao da će njegovi ljudi počinii zločin, ali je naknadno saznao a učinioce nije kaznio. Da su učiniooci ovog zločina odmah kažnjeni to je moglo delovati preventivno jer je zločin u selu *Kravica* bio među prvima koji su se deslili u okviru Srebrenice. Optužnica je po komandnoj odgovornosti teretila i komandira voda Milenka Trifunovića. Veće je u iznošenju kratkih razloga iznelo da ne može postojati dupli osnov odgovornosti s obzirom da je optuženi delo koje mu se stavlja na teret počinio kao direktni učinilac, ali činjenica da je u to vreme vršio tu funkciju predstavlja otežavajuću okolnost prilikom odmeravanja kazne. Otežavajuće okolnosti postojale su i na strani optužnih Brana Džinića i Aleksandra Radovanovića, što je uticalo na povećanje kazne. Brano Džinić postupao je na okrutan i zao način kada je na zarobljenike koji nisu mogli pobeći i koji su umirali u najtežim mukama baca bombu dok je Radovanović podsticao i ohrabrivao druge u ubijanju. Olakšavajuće okolnosti stoje na strani Petra Mitrovića koji je, iako se za vreme suđenja branio ćutanjem, tokom istrage ispričao istinu i koji zbog svega što je preživeo ima psihičkih tegoba što pokazuje pokajanje. Što se oslobođenih tiče, Veće je za Maksimovića, Živanovića i Stevanovića prihvatilo njihovu odbranu da u kritično vreme nisu bili u *Kravici* što su potvrdili svedoci odbrane, kao i zaštićenih svedok *S4* dok je za Milovana Matića uvažen princip *in dubio pro reo* (u sumnji pogodnije za optuženog) jer nije van razumne sumnje utvrđena njegova krivična odgovornost.

Ono što karakteriše ovaj proces jeste primena sada važećeg Krivičnog Zakona BiH iz 2003. godine. Iako je tokom suđenja dolazilo do prekida glavnog postupka zbog štrajka glađu optuženih koji su zahtevali da im se sudi po KZ SFRJ koji je važio u vreme izvršenja dela, Ustavni sud BiH je u presudi u slučaju Maktouf zauzeo stav o primenjivaju zakona iz 2003. godine, što je ovo Veće uvažilo. Ovo je prvo suđenje za genocid u Bosni i Hercegovini. Ako jedan zločin zaslužuje najveću kaznu, onda je to genocid, i to posebno ako je izvršen na ovakav način, sa velikim brojem žrtava. Ubijena je zaštićena grupa ljudi i to na način koji vređa svako ljudsko dostojanstvo, tako što su zatvoreni u nehumanim uslovima. Za isti događaj suđeno je pred MKTJ 2004. godine Radislavu Krstiću, kada mu je izrečena kazna u trajanju od 35 godina.

